

In de burcht van de media maakt Dirk Voorhoof enige aantekeningen bij de herdefiniëring van het mediabeleid in Vlaanderen (*). De nood aan informatiemedia die ons wakker houden blijft groot. Of zetten we de geest op nul?

STORM O V E R MEDIALAND

" I K Z A P D U S I K B E N " ?

1. De postmoderne TV-cultuur en de "ontlezing" in Vlaanderen

Sedert de oproep begin de jaren '80 tot het doorbreken van het BRT-monopolie is het rond de omroep niet meer stil geweest. Het zoeken naar een formule voor **commerciële televisie** met verzekerde participatie vanwege de uitgevers van Vlaamse kranten en weekbladen, de nieuwe regels inzake de kabeldistributie en de toelating én reglementering van reclame op radio en televisie kreeg uiteindelijk zijn beslag in de omroepwetgeving van 1987.

Na meer dan twee jaar VTM wordt stilaan een voorlopige balans opgemaakt van de politieke keuze die toen werd gemaakt in de richting van de commercialisering van het omroepbestel. In volle hevigheid woedt het debat rond de finaliteit van de TV (-commercie of cultuur-) en er is een verhevigde discussie omtrent de oprukkende maar verschaalde beeldcultuur, de "dallasificatie" van de televisie, de nieuwe profilering van de BRT als publieke dienst met de klassieke formule tussen kwaliteit en bereik. Wie zich in Vlaanderen een beetje mediadeskundige of cultuurfilosoof waant heeft niet mogen nalaten zijn zienswijze in dit debat te prononceren, kiezend voor populisme of elitisme of moeizaam zoekend naar een tussenweg (1).

De ingeslagen weg van de commerciële televisie heeft in elk geval niet gebracht wat de officiële retoriek van de wetgever van 1987 ervan verwachtte. De televisie is gereduceerd tot amusement en publiciteit, zo blijkt in Vlaanderen, net als elders in Europa. Van een kwaliteitsstreven en

een betere informatievoorziening door de gecreëerde concurrentie is niets te merken. Er heerst een somber doemdenken over de commercialisering en de trivialisering van de televisiecultuur. De televisie zet de geest op nul en maakt de kijker tot een "secundaire analfabeet". Televisie is niet langer een informatiemedium, geen communicatiemiddel, maar een middel "zur Verweigerung von Kommunikation". Televisie is geworden tot het absolute nul-medium (H.M. ENZENSBERGER). Het denken en het lezen, de kritische reflectie wordt verlamd door de passieve TV-consumptie. TV-kijken m.a.w. als negatie van het Cartesiaanse denken: "Ik zap dus ik ben" is het credo van de postmoderne mens.

Dat bij deze analyse de woordcultuur op een vaak nostalgiek-vertekende wijze geïdealiseerd wordt en de beeldcultuur ongenueanceerd triviaal of vervlakkend wordt voorgesteld, is (was) allicht een noodzakelijke fase om het maatschappelijk debat ook echt op gang en op het politiek forum te krijgen.

Terwijl de kassa van VTM rinkelt, wordt een wel erg sombere rekening aan de Vlaamse samenleving gepresenteerd. De TV-consumptie is de leescultuur gaan verdringen, zo luidt de analyse. "Ontlezen" is het neologisme dat het fenomeen benoemt. Recent onderzoek naar het leesbereik van de Vlaamse kranten bevestigt deze negatieve analyse: de tijd die de krantenlezer minder is gaan besteden aan zijn krant, blijkt in sterke mate te zijn ingevuld door

kijktijd naar de TV. Ondertussen geraakt de krantensector steeds dieper in de crisis: de kranten verloren de voorbije jaren een pak lezers, maar vooral de adverteerder haakte af en richtte zich tot de audiovisuele media in Vlaanderen (VTM, lokale radio's, BRTN-radio). De Vlaamse Executieve heeft nu voor de perssector 500 miljoen frank gereserveerd voor een reddingsplan met vele vertakkingen (directe overheidssteun, indirecte steunverlening, betere distributie en postbedeling, overheids campagnes via de kranten, onderwijs campagnes ter promotie van de krant), in een poging om de verdrukking van de woordcultuur door de dominante beeldcultuur tegen te gaan. Het is echter zeer de vraag of dit initiatief van de Vlaamse Gemeenschapsminister voor Economie DE BATSELIER zal kunnen volstaan om een verdere concentratie en verschraving in de sector van de opiniedagbladpers tegen te gaan. Allicht zijn ook nog andere maatregelen nodig om de krantensector zelf als volwaardige en "onafhankelijke" opiniepers te doen overleven (beperkingen op concentratie en cross-ownership of persfusiecontrole regelingen, garanties voor de autonomie van de redactie ten opzichte van de uitgeversmaatschappij/directie door middel van redactiestatuten, efficiënt toezicht op de journalistieke deontologie in de relatie redactionele autonomie t.o.v. economische en politieke belangengroepen en t.o.v. de adverteerders).

Het is alvast een onmiskenbare verdienste dat nu werk wordt gemaakt van een grondige en weten-



schappelijke doorlichting van de mediasector om op basis daarvan tot een samenhangend en geïntegreerd mediabeleid te komen. In de jaren '80 was dit een slogan, maar van enige samenhang en een doordacht beleid was toen geen sprake. Kortzichtige economische en politieke belangen vertroebelden toen het beeld en alle aandacht ging naar de oprichting van de commerciële televisie. Ook de Vlaamse Mediaraad die krachtens het decreet van 2 mei 1985 werd opgericht om de Vlaamse overheid te adviseren "over alle aangelegenheden die het mediabeleid betreffen", is slechts ad hoc de Vlaamse overheid achterna gehold en heeft nagelaten om zelf voorstellen te doen in de richting van een wetenschappelijk onderbouwd en geïntegreerd mediabeleid. Het is afwachten of het morgen anders wordt maar de onvermijdelijke samenhang tussen een omroepbeleid en een persbeleid is in elk geval niet langer te negeren. Ook het letterenbeleid, de bibliotheekorganisatie en de wereld van het boek (de vaste boekenprijs, het leenrecht, ...), het theaterbeleid en het filmbeleid, de onderwijsfunctie en de opleiding van de mediamedewerkers, vormen cruciale factoren die uit het mediabeleid, of ruimer: het informatiebeleid, niet langer kunnen afgezonderd worden ...

2. BRTN en VTM: straks nog meer reclame op de buis

Ondertussen lijkt de opmars van de commerciële televisie en de prominente plaats van de reclame op de buis, nationaal en internationaal, niet meer te stoppen.

Met de uitvoering van de **TV-richtlijn van de EG** krijgt de Vlaamse

TV-kijker straks nog meer commerciële televisie, nog meer reclame-spots en soft-advertising opgediend. Het is voldoende bekend dat de Europese richtlijn in de eerste plaats het grensoverschrijdend verkeer van commerciële televisie nastreeft: één grote Europese TV-markt à la Américaine. Onderbreken van films en spelprogramma's kan voortaan ook legaal. Allerlei vormen van sponsoring en het tonen van prijzen en merkartikelen is wettelijk toegelaten mits naleving weliswaar van een aantal minima-regels. Wat op **VTM** tot voor kort nog illegaal gebeurde (overigens als ether-vervuiling een typische en niet-gesancioneerde vorm van witte-boorden-criminaliteit waarmee op onwettige wijze honderden miljoenen werden verdiend) is onder druk van de richtlijn nu ook in het Vlaamse decreet op de reclame en de sponsoring gelegaliseerd (het zgn. "maxi-decreet") (2). Aan deze opdringerige of verdoken vormen van TV-reclame is Vlaanderen overigens stilaan gewend geraakt. Een kniesoor die daar nu nog om maakt. Op hetzelfde moment hanteert de Vlaamse Executieve het argument van de bescherming van de eigen **culturele** identiteit om bepaalde buitenlandse commerciële zenders van de Vlaamse kabelnetten te weren. Commerciële televisie in Vlaanderen, wat we zelf doen, doen we beter.

Inzake insijpeling van de reclame mag de **BRT** evenmin over het hoofd worden gezien. Nadat de BRT al jaren geleden via zgn. "niet-commerciële" reclame extra-inkomsten

versierde, is de openbare omroep de voorbije jaren en maanden pas echt goed de commerciële toer op gegaan. Reclame en niet-commerciële reclame (branche bevorderende reclame zonder merknamen) is nu ook wettelijk toegelaten op radio. En de **BRT-TV** heeft met Kwislijn aangetoond dat het net als **VTM** met prijzenprogramma's weet om te gaan. Sponsoring van de programma's van **TV1** en **TV2** is ook toegelaten, maar de sponsoring mag niet afkomstig zijn uit de privé-sector: deze sponsoring vanuit de privé-sector is het voorbehouden jachtterrein van **VTM**. In een poging om een "Pax Media" tussen **VTM** en de **BRTN** te bewerkstelligen is de rijzende taart van de reclame- en sponsoringsinkomsten aldus in een aantal afzonderlijke stukken verdeeld, een soort "quattro stagioni" waarbij elk verschillend reclamesegment voorbehouden is aan één medium-type (**VTM**, **BRTN-TV**, **BRTN-radio**, lokale omroepen).

De vaak geponeerde stelling dat de openbare omroep exclusief met overheidsmiddelen dient te worden gefinancierd en dat de reclame-inkomsten moeten voorbehouden worden als exclusieve financieringsbron voor de commerciële TV, is door de feiten en de nieuwe regulering achterhaald.

3. De lokale radio en de regionale televisie

Temidden van de strijd om de kijkcijfers is de aandacht voor de lokale media wat verslapt, maar ook daar doen zich stormachtige ontwikkelingen voor. De feitelijke en juridische

chaos in de wereld van de **lokale radio's** is totaal. Volgens de wet van de jungle dreigt ook hier de sterkste te overwinnen. Kleinschalige initiatieven, gericht op sociaal-culturele activiteiten, lokale participatie, lokale informatie: niet met deze radio's. Ketenvorming, fusies, reclame, poen scheppen en met de verkiezingen, af en toe een politieke vrienden-dienst. Dat is het scenario waaraan ook het decreet van 7 november 1990 tot nu toe niets heeft kunnen veranderen. Het valt te bezien of tabula rasa zal worden gemaakt met de grootschalige commerciële praktijken onder de zgn. "lokale" radio's. Het is voldoende bekend dat achter de schermen gelobbied wordt voor de oprichting van een commerciële Vlaamse radiozender. VTM heeft daar vroeger al op aangedrongen en ook de radioketen van de Contact-radio's neemt stappen in die richting. De zeldzame lokale radio's die beantwoorden aan het profiel van het decreet zijn in feite al jarenlang het slachtoffer van de ambiguïteit van het mediabeleid m.b.t. de niet-openbare radio's. De laatste goudvisjes worden straks opgegeten door de grote haaien die in dezelfde bokaal van de lokale radio's zijn uitgezet.

Een bijzonder stiefmoederlijke behandeling kregen tot nu toe de **regionale TV-stations**. Geïntroduceerd in de wetgeving van 1987 als schaamlapje rond het VTM-monopolie, kregen deze regionale TV-omroepen nooit een ernstige kans om zich door te zetten. Terwijl hen in de voorbije jaren de toelating tot het uitzenden van reclame werd onthouden als noodzakelijke bron voor financiering, zijn hen door het decreet van juni 1991 nu toch reclame-

inkomsten in het vooruitzicht gesteld. Echter alleen streekgebonden reclame, kwestie van de reclame-inkomsten van VTM niet in het gedrang te brengen en vooral geen Vlaamse commerciële TV naast VTM te laten ontluiken. VTM mag de "nestwarmte van het monopolie" (P. Dewael in: "De warme hand", p. 129) dus nog even blijven koesteren.

Binnen de Vlaamse Raad wordt ondertussen een decreet voorbereid dat een nieuw juridisch kader zal vastleggen waarbinnen de regionale TV-verenigingen zich zullen moeten inpassen. Naast een aantal provinciale, gewestelijke TV-omroepen in Vlaanderen zal er allicht ook plaats worden gecreëerd voor een Vlaamse TV-omroep in Brussel, op het model van Télé-Bruxelles. Geopteerd wordt voor regionale TV-stations met een profiel als complementair medium met een eigen programmatie gericht op de regio van het verzorgingsgebied. Voor de financiering van de regionale TV-omroep wordt geopteerd voor een gemengde formule van inkomsten uit streekgebonden reclame en sponsoring en facultatieve medefinanciering vanwege lokale en provinciale besturen en de kabelmaatschappijen. De kabelmaatschappijen zullen hoe dan ook worden verplicht deze regionale TV-programma's op het kabelnet van het beoogde verzorgingsgebied door te geven (3). Ondertussen is het reeds duidelijk geworden dat het moeilijk zal zijn om ook deze regionale TV-stations uit het kielzog van de commerciële TV weg te houden ...

4. De financiering van de openbare omroep

Leenvergoeding

Nederland wil, na de opheffing van zijn "welzijnswet" op 1 januari 1992, via een noodwet de leenvergoeding voor boeken regelen tot uiterlijk 1 januari 1994. Daarna moet een definitieve leenvergoedingswet worden aangenomen. Voortaan komen alle Nederlandstalige werken in aanmerking, ongeacht de woonplaats of nationaliteit van de auteur. Dit is dus een goede zaak voor de Vlaamse auteurs, die in eigen land nog steeds tevergeefs uitkijken naar een regeling inzake

Akkoord NOS-BRTN

De Nederlandse openbare omroep NOS en zijn Vlaamse tegenhanger BRTN hebben een akkoord gesloten over de gezamenlijke aankoop van films en televisieseries. Volgens de BRTN is een dergelijke overeenkomst o.m. noodzakelijk om het hoofd te kunnen bieden aan de Vlaamse commerciële zender VTM, die met grote productie- en verdeelbedrijven in de Verenigde Staten enkele exclusiviteitscontracten afsloot.

Temidden van de stormachtige ontwikkelingen in omroepeland, kon ook een herziening van de wetgeving met betrekking tot de openbare omroep in Vlaanderen niet achterwege blijven. Het nieuwe decreet beoogt in de eerste plaats een grotere mate van autonomie voor de BRTN om een soepele dagelijkse werking van het openbaar omroepinstituut mogelijk te maken (4). Meer onafhankelijkheid, minder bureaucratie en een betere financiële basisstructuur moeten er uiteindelijk toe bijdragen dat de BRTN zijn maatschappelijke functie als publieke dienst kan realiseren.

De **financiële basis** van de BRTN wordt enerzijds **uitgebreid** en anderzijds zit de overheidsdotatie voortaan op een andere manier in het BRTN-decreet verankerd. De uitbreiding sluit aan bij het zgn. "mini-decreet" op de BRT, waardoor de BRTN voortaan naast de overheidsdotatie en de mogelijke schenkingen, legaten en leningen en de inkomsten uit de exploitatie van eigen producties en infrastructuur, ook inkomsten kan verwerven uit handelsreclame en niet-commerciële (branche)reclame op de radio, uit sponsoring uit radio en TV, uit boodschappen van algemeen nut en uit co-productie en co-financiering van haar programma's. De **overheidsdotatie** wordt voortaan minimaal gewaarborgd (49,5% van het Vlaamse kijk- en luistergeld) waardoor de BRTN zich voortaan jaarlijks verzekerd weet van een bepaalde minimumdotatie, weze het dat dit slechts een relatieve zekerheid is, aangezien het bedrag van het geïnde kijk- en luistergeld zelf een variabele factor is. Tegelijk betekent de decretale

vastlegging van een minimum drempel van 49,5%, nog altijd dat om en bij de 50% van de als omroepbijdrage geïnde belasting, wordt aangewend voor heel andere overheidsbestedingen. Op termijn een onaanvaardbare en onhoudbare toestand.

Additioneel bovenop de 49,5% kan nog eens een "jaarlijks aanvullende werkingstoelage" aan de BRTN worden toegekend. Deze aanvullende werkingstoelage, met een minimum van 2% van de in de Vlaamse Gemeenschap gelokaliseerde opbrengst van het kijk- en luistergeld, is facultatief en afhankelijk van de werkelijk gepresteerde activiteiten van de BRTN en de wijze waarop de Vlaamse Raad de uitvoering van de gemeenschapstaak van de BRTN en haar meerjarenplannen evalueert. In het kader van de "reponsabilisering" en met het oog op de continuïteit en de beleidsplanning binnen de openbare omroep, legt het decreet immers aan de BRTN de verplichting op tot het indienen van een **vijfjarenplan**. In dit meerjarenplan worden de vooruitzichten medege-deeld inzake de uitzendingen, inzake de personeelsbehoeften, inzake de infrastructuur en de financiën en wordt het programmabeleid toegelicht. Het meerjarenplan dient jaarlijks te worden bijgesteld en moet jaarlijks ter goedkeuring worden voorgelegd aan de Vlaamse Raad.

Blijft nog de vraag of de politici bij een blijvende terugloop van de kijkcijfers van TV1 en TV2 in de toekomst bereid zullen blijven in dezelfde mate gemeenschapsgeld in de openbare omroep te investeren. In de Vlaamse Raad liet de fractieleider van de PVV, A. DENYS, alvast even in zijn kaarten kijken, toen hij

opmerkte: "De BRT beschikt over 7 miljard, dit is meer dan het dubbele van VTM. Op bepaalde dagen bedraagt het aantal kijkers slechts de helft van VTM. Al wie weigert kijkcijfers te vergelijken heeft een zeer pessimistische kijk op het medium televisie". Maar misschien mag uit deze uitspraak (nog) geen duidelijke politieke strategie worden afgeleid. Tijdens hetzelfde parlementaire debat liet DENYS immers ook opmerken dat de BRTN "vooral vernieuwend moet zijn, een trendsetter moet zijn. Als die taak naar behoren wordt vervuld zal men ons niet horen klagen over de zware dotatie".

Anderzijds is het ook nogal demagogisch om naar de burger toe de zaak voor te stellen alsof hij voor de BRTN jaarlijks ca. 6.400 frank als omroepbijdrage betaalt en dat VTM er voor de kijker gratis is. Niets is immers gratis in deze vrije markteconomie. Telkens we bepaalde wasmiddelen kopen, een pilsje drinken, enkele blikjes kattenvoer in de voorraad opslaan of yoghurt voor de kinderen kopen, dragen wij als consument wel degelijk financieel bij aan VTM. Dat alleen de publiekrechtelijke omroep aan de burger geld kost is onjuist: de miljarden aan reclamegeld die de financiële basis vormen voor VTM zijn weliswaar niet betaald door de Vlaamse belastingbetaler, maar wel door de Vlaamse consument. Toevallig zijn dat echter wel dezelfde personen.

5. Epiloog

Het is duidelijk dat de actuele keuzes die gemaakt worden (of niet gemaakt worden) met betrekking tot de organisatie van de audiovisuele media naar de toekomst toe ver-

streckende maatschappelijke gevolgen hebben. Als belangrijke politieke themata verwees Lode HANCKE korte tijd geleden in een opinie in DE MORGEN naar de drie "M's" die in het actuele politieke debat niet kunnen worden ontweken: milieu, migranten en media. De drie thema's hebben dit gemeen dat er in Vlaanderen een dringende noodzaak bestaat aan een kritisch en gefundeerd denkwerk op deze terreinen, aan een progressief project, en als het even kan, aan een socialistische visie terzake. In een politieke democratie heeft de overheid de taak, middels de instrumenten die haar ter beschikking staan, waaronder het "recht" een beleidsmiddel bij uitstek is, om een bijdrage te leveren en om de randvoorwaarden te creëren om de democratische capaciteit van de informatie- en communicatiestructuren te helpen verwezenlijken. Er is m.a.w. een hoge nood aan de uitbouw van een mediastructuur die voldoende garanties biedt opdat de lezer/kijker/luisteraar tot kritisch nadenken wordt gestimuleerd. Nood aan informatiemedia die in plaats van de burger in slaap te wiegen, de burger aanzetten tot rationele en actieve participatie aan zijn leefomgeving.

Afsluitend mag het hiernavolgend citaat van FINKIELKRAUT in zijn analyse pessimistisch en misschien schrikwekkend realistisch zijn, het levert tegelijk een aanzet om de verworven historische vrijheden van de Verlichting om te zetten in democratische of humanistische waarden ten tijde van de actuele Informatiesamenleving.

"Het despotisme is verslagen, maar het obscurantisme niet. De tradities

hebben geen macht meer, maar de cultuur evenmin. Niet dat de mensen kennis wordt onthouden - integendeel, men kan stellen dat in het Westen het geestelijk erfgoed van de mensheid, voor de eerste maal in de geschiedenis, integraal en onmiddellijk beschikbaar is. Nu de ambachtelijke onderneming van de encyclopedisten is overgenomen door pocketboeken, videocassettes en databanken, bestaat er materieel geen enkele belemmering meer voor de verspreiding van de Verlichting. Maar juist nu de techniek, via de televisie en de computer, in staat lijkt alle kennis bij iedereen thuis te brengen, wordt de cultuur vernietigd door de logica van de consumptie (...). Waar het op aankomt is niet meer om mensen tot zelfstandige wezens te maken, maar om hun onmiddellijke verlangens te bevredigen, om hen zo goedkoop mogelijk te vermaken. Het postmoderne individu is een ongegeneerd kluwen van kortstondige en wisselvallige behoeften geworden; het is vergeten dat vrijheid iets anders was dan de macht om over te schakelen op een ander televisiekanaal ..." (5).

Dirk Voorhoof
Universiteit Gent

(*) Parafraserende titel op "In de burcht van Blauwbaard. Enige aantekeningen voor een herdefiniëring van het begrip cultuur" van G. STEINER (Amsterdam, Bert Bakker, 1991). Aanbevolen lectuur voor wie zich wil verdiepen in de structuren van de culturele evolutie en de zgn. crisis van de "post-cultuur".

Noten

(1) Voor enkele interessante discussies

Een kunstkanaal?

Voor wie treurt om de verloederding van het Vlaamse omroepbestel gloort er wellicht een sprankel hoop. In een aantal Nederlandse steden wordt een tegengif gedistribueerd: het Kunstkanaal. Deze zender werd in 1987 opgericht in het kader van de manifestatie Amsterdam Culturele Hoofdstad en verspreidt via de kabel uitsluitend kunstprogramma's: podiumkunsten, beeldende kunst, video, film, architectuur, design.

In 1988 werden de activiteiten naar Groningen uitgebreid en werd een soortgelijke zender opgericht voor Den Haag en Rotterdam. In 1990 fuseerden beide stichtingen. Nu wil het Kunstkanaal ook de grens over en wordt er gepraat met kabelexploitanten in Brussel en Antwerpen.

Prijs Vlaamse Gemeenschap

Vanaf 1991 reikt de Vlaamse Gemeenschap een tweejaarlijkse prijs uit voor een werk over een wetenschappelijk onderwerp. De discipline voor 1991 is taalkunde. Het werk moet in het Nederlands gesteld zijn, en zowel Belgische als Nederlandse wetenschappers komen in aanmerking.

Info: Tweejaarlijkse Prijs Vlaamse Gemeenschap, Koningstraat 136, 1000 Brussel.

Prijs Jeugdliteratuur

De stad Tielt en uitgeverij Lannoo schrijven een wedstrijd uit ter aanmoediging van goede jeugdliteratuur. De prijs bedraagt 100.000 frank. Alle Nederlandsschrijvende auteurs kunnen deelnemen. Manuscripten dienen een origineel verhaal te bevatten, waarvan de lengte 80 tot 100 pagina's bedraagt. Het verhaal moet afgestemd zijn op de leeftijdsgroep tussen 8 en 12 jaar.

Inzending voor 31 januari naar Culturele Dienst, Sint-Michielsstraat 9, 8700 Tielt, 051/40.29.35.

Noten

(1) Voor enkele interessante discussieteksten zie:

BOTTELBERGHS, p., "Voor een nieuw publiek", KNACK, 2 oktober 1991, 42-46.

BURGELMAN, J.C., (1989), "Media-beleid vanuit een cultureel perspectief: een noodzaak", Ons Erfdeel, 1989, nr. 3, 343-352.

DE BENS, E. (1991), "Televisie in Vlaanderen: steeds meer pulp", Ons Erfdeel, 1990, nr. 5, 653-658.

DE MEYER, G. (1991); "VTM in het cultuurdebat", Communicatie 1990-1991, nr. 4, 38-52.

DELEU, J. Verzwegen misverstanden. Over onze onvoltooide emancipatie, Leuven, Kritak, 1991, 29 p.

DEWAELE, P. (1991), De warme hand. Cultuur maakt het verschil, Leuven, Kritak, 1991, 182 p. (119-).

GOOSSENS, P., "Van oude taalstrijd naar nieuwe beeldenstorm", De Morgen (Terzake), 21 september 1991, 33.

REYNEBEAU, M. (1988), Apollo's klacht. Over cultuur in Vlaanderen en elders, Leuven, Kritak, 1988, 154 p. (103-).

SERVAES, J. en HEINSMAN, L. (1990), "Het einde van de publieke omroep in Vlaanderen en Nederland", Ons Erfdeel, 1990, nr. 1, 3-13.

VANDIERENDONCK, J., "Men praat graag over gebrek aan cultuur in Vlaanderen", De Morgen, 26 september 1991, 22.

(2) Decreet van 12 juni 1991 tot regeling van de reclame en sponsoring op radio en televisie, Belg. stbl., 14 augustus 1991.

(3) Zie Voorstel van decreet houdende statuut, organisatie en erkenning van regionale televisieverenigin-

gen, Parl. St., Vlaamse Raad, 1990-1991, nr. 509 (VAN ROMPUY en CHEVALIER).

(4) Decreet van 27 maart 1991 houdende het statuut van de Nederlandse Radio- en Televisie-uitzendingen in België, Omroep van de Vlaamse Gemeenschap, Belg. Stbl., 6 juni 1991.

(5) FINKIELKRAUT, A., De ondergang van het denken, Amsterdam, Uitgeverij contact, 1989, 118-119.